

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 103

číslo: 5

29. ledna 2023

Cena: 12 Kč

Vzpomínka na Jana Palacha

V chrámu sv. Mikuláše v Praze na Staroměstském náměstí jsme 16. ledna v rámci krátké pobožnosti poděkovali za mimořádnou oběť studenta Filosofické fakulty UK Jana Palacha, jemuž hodnota slova a svoboda byla opravdu nadevše a jehož čin v roce 1969 otřásl svědomím mnoha lidí. Pobožnost vedl patriarcha naší církve bratr Tomáš Butta, který mj. slovy apoštola Pavla „stůjte proto pevně a nedejte si na sebe znovu vložit otrocké jho“ připomněl, že svoboda není vůbec samozřejmostí, že je třeba ji bedlivě střežit a prozíravě a moudře v tomto světě chránit...

V podobném duchu se nesla také slova prof. Royta, zástupců studentské rady UK a Aleny Kubíčkové, která tuto vzpomínkovou akci pořádá již jedenáctým rokem: „Václav Havel napsal, že chápe smrt Jana Palacha jako varování před morální sebevraždou nás všech. Je velkou výzvou nedovolit, aby morální sebevražda probíhala v naší zemi, udělat všechno pro to, abychom pomohli v rozkvětu naší země a lidí, kteří tady žijí. J. Palach obětoval svůj krásný život, své mládí, své naděje, lásku, svou budoucnost, za to, aby vyburcoval každého z nás, kdo jsme tady, ty, kteří už odešli, i ty, kteří jsou mladí a mají život před sebou...“ (A. Kubíčková)

Fotografie ze setkání můžete vidět na webových stránkách církve. **red**

David Ralph HOLETON

(8.3.1948 - 6.1.2023)

V sobotu 14. ledna jsme ve starokatolické kapli sv. Máří Magdalény v Praze, ve které sloužil jako duchovní, poděkovali Bohu za život a službu bratra prof. Davida R. HOLETONA. Zemřel po dlouhé a těžké nemoci pokojně v čase druhých nešpor svátku Epifanie.

Bratr David byl kanadským anglikánským knězem a významným představitelem liturgické obnovy v anglikánském společenství. Patřil k tvůrcům nové bohoslužebné knihy Anglikánské církve v Kanadě, která je mnohými považována za jeden z nejzdařilejších plodů úsilí o obnovu bohoslužebného života církvi ve 2. polovině 20. století. V jejím výtisku, který daroval svému otci, zanechal věnování: „S nadějí, že Ti kniha přinese radost, kterou přinesla

Pokračování na str. 4

Ekumenické stretnutie v Bratislave

12. 1. 2023 sa stretli predstavitelia cirkví na pozvanie pani prezidentky Zuzany Čaputovej. Stretnutie trvalo 1,5 hodiny. Zástupcovia cirkví mali právo príhovoru, vecné poznámky sa týkali stavu spoločnosti a istež animozity medzi ľuďmi. V každom príhovore bolo cítiť strach o budúci čas, o problematiku ekonomickú a spoločenskú. Pani prezidentka na každý príhovor reagovala vecnými glosami a za to jej musíme poďakovať.

Jan Hradil, biskup

Žít život opravdově

Starý opat jednou poučoval bratry: „Naši zdánliví odpůrci - schválně říkám zdánliví, protože málokdo to myslí v životě opravdu zle - nám poskytují nejvíc látky na přemýšlení. Ti, co se s námi shodují, nevidí dále, než my. Jsou omezeni stejným horizontem, proto jsou pro nás slabou inspirací. Ale ti, co jsou na opačné straně, ti umí dávat dobré lekce.

Jedním z těch, kdo stáli v opozici vůči křesťanství, byl i Friedrich Nietzsche. Jednou řekl: „My, filosofové, nemůžeme oddělovat duši a tělo.“

Vidíte, to je závažné konstatování, přímo psychologická rada. Nietzsche ji dodržoval, nikdy nepředstíral navenek někoho, kým nebyl ve svém nitru.

Chceme-li žít život opravdově, nemůžeme ani my oddělovat svou duši a tělo. Byli bychom rozštěpeni, byli bychom rozdvojeni. Jsme jedna bytost. Buďme děti, buďme přátelé, buďme mniši. Ale npředstírejme žádné role, nesnažme se hrát si na děti, přátele, na mnichy. Odložme masky. Vložme své srdce do bytí, abychom opravdově byli těmi, kterými máme být.

Mistru Eckhartovi to taky vrtalo v hlavě, proto řekl: „Lidé nepotřebují tolik přemýšlet, co mají dělat, měli by radši přemýšlet, co by měli být.“

Juraj Dovala, z Kalendáře Blahoslav 2023

Prof. A. Molnár na Husově fakultě - 100 let od jeho narození

Prof. Amedeo Molnár (24. 1. 1923 - 31. 1. 1990) byl široce respektovaným církevním historikem a teologem, který přednášel na tehdejší Komenského evangelické bohoslovecké fakultě v Praze a na valdenské teologické fakultě v Římě. Pracoval i na Čs. akademii věd, kde se jako nemarxistický odborník podílel na vydávání Husových spisů. Jeho kniha „Valdenští“ byla přeložena do řady světových jazyků.

Na pozvání děkana prof. Milana Salajky přednášel prof. Amedeo Molnár jako suplující profesor také na tehdejší Husově československé bohoslovecké fakultě v Praze. Stalo se tak poté, když ze zdravotních důvodů musel ukončit pedagogické působení na fakultě náš církevní historik prof. Miloslav Kaňák.

Prof. Kaňák našemu ročníku ještě před svým odchodem přednášel úvod do studia dějepisu a české

dějiny. V roce 1981 přišel na Husovu fakultu prof. Molnár, který nám zpočátku přednášel také české dějiny. V dalších ročnících pak světové dějiny křesťanství. Seminář s ním byl zaměřen na církevního otce Augustina, kdy jsme četli a vykládali spis „O obci Boží“.

V dalších ročnících se prof. Molnár v přednáškách zaměřoval především na středověk a reformaci. Se zřetelem k naší fakultě a církvi se

však v jednom ze seminářů věnoval i katolickému osvícenství. V té době pracoval na knize o reformaci „Na rozhraní věků. Cesty reformace“ pro nakladatelství Vyšehrad, která byla vydána v roce 1985. Detailně nás

Autor: Ústřední archiv Českobratrské církve evangelické, wikimedia.org

v přednáškách seznamoval s životem a učením německého reformátora Martina Luthera.

Jako studenti jsme si vyžádali přednášky o J. A. Komenském, jeho díle a teologickém myšlení. Připravil pro nás celý cyklus takto zaměřených přednášek. Dodnes mám zápisky z těchto jeho přednášek pečlivě uschované a jeho četné komeniologické práce umožňují stále orientující vzhled do myšlení a dobových souvislostí této osobnosti. K nim se řadí i publikace „Jan Amos Komenský o sobě“ vydaná v roce 1987 a připravená s jeho spolupracovnicí prof. Noemi Rejchrtovou.

Celkem pro studenty ne příliš zajímavá disciplína dějepisu a historie se díky bratru prof. A. Molnárovi pro nás stala velmi živoucí a překvapivě zajímavou. Jeho přednášky byly mimořádně poutavé svým obsahem i podáním ve vytříbené jazykové formě. Zpravidla si na přednášku přinesl nějakou knihu,

kterou před sebe položil, ale neotevřel ji a přednášel z paměti.

Před zkouškou nám, svým studentům, řekl: „Já bych se neodvážil přijít na zkoušku, kdybych si nepřčetl od svého učitele všechno, co napsal.“ My jsme mu odpovídali: „To by ale k Vám, bratře profesore, z nás nemohl přijít nikdo.“ Neboť dílo prof. Molnára je mimořádně rozsáhlé a jeho bibliografie čítá nespočet titulů.

Někdy při zkoušení dával možnost vybrat si téma a otázku, které studujícího zaujalo. Nebylo to však příliš výhodné, neboť se pak v následujícím průběhu zkoušky ukázalo, že student o tématu zas až tak mnoho neví.

Jednou se dotázal některého ze studentů: „Jak se jmenujete?“ On mu sdělil své jméno. Bratr profesor odpověděl: „Vás neznám. Kdybyste žil v 15. nebo 16. století, tak přesně vím, kam vás zařadit. Promiňte, ale takto nevím, kdo jste.“ **Tomáš Butta**

V zahradách samoty

Samota může být pokladem nedozírné ceny. Pouze v samotě „zjeví se nám občas podstatné“ a tu dospíváme k jisté hluboké kontinuitě myšlenek, činů, pocitů. Je známo, že samota je nejlepší „vychovatelka moudrosti“. V samotě můžeš být s knihami, to znamená že, jak by připomněl Komenský, můžeš být tím pádem „ve společnosti nejlepších duchů všech dob a národů“. Vybiráš si svrchovaně. Nezahluje tě cokoli. Máš svobodnou volbu. Kontury tvého osobního řádu se vyjevují. Chaos ustupuje.

K základní psychické hygieně, ke své duševní rovnováze, člověk velmi naléhavě potřebuje určitou zdravou porci samoty. Nelze druhému její rozměr vymazat. Je katarzí, očistným okamžikem a smysluplností. Podle kompasu samoty se orientujeme ve vztazích. V samotě zmizí roztěkanost a objeví se soustředěnost. Když se ztišíme, Slovo v nás mluví, žije a zabydluje se. Vystavme se účinkům samoty, vyjdeme z ní posílení a povzbuzení.

Vzpomínám si, jak jsem jako dítě předškolního věku asi rok bydlela s rodiči v Bruntále. Vytápěním nás rozhodně příliš nerozmazlovali a nejteplejší místností v bytě byla koupelna. Tatínek byl v práci, maminka občas musela odejít za různými obstarávkami na celý den. Venku mrzlo, až praštelo a napadlo hodně sněhu. Maminka mě zamkla v koupelně. Byly mi čtyři roky. Měla jsem tu teplo, světlo, vodu, matraci, deku, tři bedny hraček, jídlo a pití. A hlavně svou fantazii. Vyprávěla jsem svým hračkám i sobě samé pohádky a příběhy, kterých jsem tolik znala od dědy a babičky. Snila jsem si, prožívala i jakýsi dětský „zárodek meditace“. Dodnes si ten pocit přesně pamatuji.

Ve vzpomínce nám tak najednou vystoupí svěží tvář našeho dětství a některé souvislosti se nám náhle ujasní. Na hladinu myslí možná vplují verše a budou patřit třeba Lawrence Ferlinghetti: „A ‚bílé sfingy náhody‘ / dosud drží jazyk za zuby / na cestách v pouštích budoucnosti.“

Olga Nytrová

Obě úvahy, V zahradách samoty i Morová rána a d'ábelství závisti jsou z knihy O hledání a nalézání Olgy Nytrové a Bohumila Ždichynce, taktéž vybrané citáty

„Život nepodrobený zkoumání nemá cenu žít.“ Sókrates

„Člověk má být takový ke svému příteli, jaký je sám k sobě.“ Sókrates

„Boháči bez moudrosti co jsou jiného než vepři v blátě ležící?“

J. A. Komenský

„Člověk vycvičený rozumem a uměním, ale bez mravnosti, podobá se zlaté pochvě, v které se drží olovený meč.“ J. A. Komenský

Z kazatelského plánu

3. neděle po Zjevení Páně

Hospodine, zachraň nás, Bože náš, shromáždí nás z pronárodů, tvému svatému jménu budeme vzdávat chválu, budeme tě chválit chvalozpěvem. (Žalm 106,47)

První čtení z Písma: Micheáš 6,1-4.8

Tužby pro dobu po Zjevení Páně:

2. Abychom Ježíše jako Syna Božího vyznávali a za Pána jej přijímali, modleme se k Hospodinu.

3. Abychom v naší církvi o duchovní dary pečovali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písma:

Panovníku Hospodine, ty vládneš všemu na nebi i na zemi. Milostivě přijmi prosby svého lidu a daruj nám svůj mír! Osvi' nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení z Písma (varianta I): 1. Korintským 1,18-25

Druhé čtení z Písma (varianta II): 1. Korintským 1,26-31

Evangelium: Matouš 5,1-12

Verš k obětování: Žalm 92,1

Verše k požehnání: Matouš 5,8-10

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, dej, ať nás dary chleba a kalicha odpoutají od pozemských vášní a stále nás posilují jako nebeská mana na cestě do tvého věčného království! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 37, 84, 60, 173, 177

Morová rána a d'ábelství závisti

V průběhu života se setkáváme s různými formami závisti. S tou sousedskou, mezi kolegy na pracovišti, v rodině mezi manželi a želi i sourozenci. Soupeří se o to, kdo je úspěšnější, komu se víc daří. V této oblasti chybí pokora, úcta k darům druhého, respektování Božích záměrů. Mám-li po svém boku někoho nadaného, ať je to dítě nebo manželský partner, klade to na mne určité nároky. O tomto neblahém fenoménu hovoří mnohé citáty a úsloví. Moudrý Šalomoun říká: „Život těla jest srdce zdravé, ale hnís v kostech jest závist.“ Čínské přísloví vystihuje mnohé: „Při pěti střeších na pavilonu – na tu nejvyšší přší nejvíc.“ Indové jsou v názoru velmi razantní: „Kdo si ze závisti vypláče jedno oko, ze vzteku nad tím si vypláče i druhé.“ A ironický Rochefoucauld nemůže nedodat: „Naše závist trvá vždy déle než štěstí těch, jimž závidíme.“

Závist dobře znali dávní lidé, ale znají ji i dnešní pohané. Proto ji promítli i na nejvyšší místa, k božstvům. Tento motiv závisti bohu prosákl v knize Genesis do spodních vrstev biblické zvěsti. „I řekl Hospodin Bůh: Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé, nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky.“ (Gn 3,22) Tuto neřest znal celý starověk, proto takovýto úhel pohledu pronikl i do biblických formulací. V pozadí syčí závist stejně, jako syčel had v ráji. Listujeme Bibli a určitou zmínku o této nectnosti nacházíme. Kain a Ábel, to je do očí bijící příklad. Dva bratři a jejich oběť.

Rozvedme si psychologicky, co oba první sourozenci prožívali. Blesk zapálil obětinu mladšího z nich, Ábela. Kain to mohl chápat jako Boží suverénní rozhodnutí, jemuž se přece neodporuje. Co bylo motivací další-

ho Kainova jednání? Závist a žárlivost. On je přece starší, prvorozený, jemu náleží hlavní požeňání, podstatná část majetku. On že má být zastíněn mladším bratrem? Kainova závist nakonec přerostla v nenávist, a to tak silnou, že vedla ke zločinu vraždy. Závist, to je preventivní nepřímo programovatelná nenávist. První epištola Janova (J 3,12) vidí v Kainově závisti nenávist a přímo d'ábelství. Je to lavina, která se rozjede a nedá zastavit. Musím zapojit své lepší „já“, své vyšší „já“, které je nesené a dotýkáno Duchem svatým. V Příslovích se praví: „Člověk závistivý chvátá k statku, nic nevěda, že nouze na něj přijde.“ Pokušení závisti a nenávisti se dá odolat. Nebuďme slepi k zaslíbením a přejme je bratrovi, sousedu i bližním jiné rasy a budeme ke království Božímu zas o krůček blíže.

Olga Nytrová

„Nemůžete zároveň závidět a být šťastní.“

Franz Tyger

„Měl-li bych voliti, mnohem lépe by bylo, abych se stal krkavcem než závistivým; neboť krkavci trhají mrtvé tělo, závistiví však živé.“

Antisthenés

Nad Písmem

Šťastný životní styl

Mt 5,1-12

Šťastné sestry, šťastní bratři.

Právě jsme četli text z evangelia podle Matouše, který dobře známe. Tak takoví bychom měli být – já, ty, farnost, církev! Dnešní slovo Ježíše k nám je základní poselství, jak máme žít. Způsob Jeho myšlení a šťastný životní styl. A co víc, opravdu to funguje.

Když se poctivě zamyslíme, tak nás asi zarazí, že si najednou uvědomíme: „Jeho myšlení není úplně naše myšlení! Jeho jednání není jako naše.“ Jdeme jen kolem Ježíše Krista. To je potom příčinou, že lidé v naší blízkosti se netouží stát křesťany.

Přístup Ježíše k životu převrací svět. Revoluce, při níž netekla krev, jen jeho vlastní, sesadil žádnou vládu, jen lidskou pýchu. Možná někdy splňujeme jedno z blahoslavenství, ale těžko jsou celá programem našeho života. Díky za každé z blahoslavenství, které jsme přijali, žijeme a je přirozenou součástí našeho každodenního života.

Chci být takový, jakého mne chce mít Ježíš. To je jediná cesta, která vede k Životu. Protože jen ti do Božího království dojdou. Vnitřně přijmout, že cesta blahoslavenství je ta nejlepší, to chce samozřejmě naši víru. Když si ji osvojíme jako životní styl, neseme časem dobré ovoce. Někdo má smysl života v sobě, práci, dětech, koníčcích, penězích, hádání se o dědictví v rodině.

Dokáže v sobě žít závist, že nemá to, co ostatní, zakládat si na tom, co dokáže, pohrdá druhými.

Co je to chudoba v duchu? Vždyť přece nechceme být prostoduši! Copak Bůh si libuje v chudobě, hlouposti? Blažený je ten, kdo je prázdný pro Boha.

Jak utíkáme před bolestí, zármutkem, když je nám něco nepříjemné – ale nevede nás to náhodou k Bohu?

Možná s lucernou bychom hledali tiché.

Jak málo je milosrdenství. Dokážeme lidi podezírat ze všeho možného, promítat do nich své hříchy a nápady místo čistoty srdce.

Ježíš odmítá všechno, co se protiví Duchu pravdy. Kolik z nás přispívá k rozdělování a štvání lidí proti lidem místo tvoření pokoje!

Nesnášenlivost je to, když dáme na první místo sami sebe, své sobectví. Jsme bohatí samolibostí, ješitností, silným já. Nejrady bychom nepohodlně pronásledovali.

Osm blahoslavenství v uších nás křesťanů zní 2000 let. Co by to znamenalo za převrat vzít Ježíše vážně! Ve svém osobním životě, rodině, farnosti. V momentu by bylo vyřešeno mnoho každodenních třenic, ale i zabíjení, rozvody, hlad... jen kdybychom žili, jak žít máme. Jde o tebe, o mě, o nás. Musím chtít začít sám u sebe vzít blahoslavenství část po části jako

svoji životní cestu a nenechat se odradit, když přijdou nezdary a protiventství. Vytrvat s Ježíšem.

Boží cesta je jiná. Jen si všimni, jak Pán zasahuje do dějin, bere si nepatrné lidi. Učinil si je. Tesař Josef a dívka Marie a narození v Betlémě. Ježíš se přihlásil k lidem i z okraje společnosti, aby za ně položil život otrocka.

Jen se podívej kolem sebe. Nejsme nic – takové si nás ale Bůh vyvolil. Cesta Boha k člověku. Bůh bere ty nejnepatrnější, dává moudrost a nabízí království a čeká, kolik se najde těch, co půjdou Boží cestou.

I my jsme povoláni stát se tak chudými, kteří Boha vždy a všude potřebují. Stát se schopni přijímat lidi kolem sebe, každého. Přijímat lidi takové, jací jsou, s chybami, ubohostí. Usilovat víc o Pána, než o nápravu svých křivd. Až se najdou lidé ochotní jít skrze blahoslavenství za Pánem, pak začne převrat v naší rodině, i společenství našich farností. Křesťanství bude znovu životní silou oslovující i ty, kdo se dnes považují za nevěřící. Je na nás přijmout blahoslavenství jako životní program a jím inspirovat prostředí kolem nás.

Někdo namítne: „Je to moc těžké.“ Věřím, že každý najde spoustu možností žít blahoslavenství už dnes. Poznáme, v čem je, budeme je žít a vytrváme v tom, kde nám Pán otevře nové možnosti. **M. Kopecký**

Pane, dej nám odvahu přijmout to, že by se nás blahoslavenství mohlo alespoň týkat, a vykročit tím směrem. Když už je nedokážeme přijmout jako každodenní náplň.

Díky, že se tě nemusíme bát, ale můžeme důvěřovat, protože trpělivě čekáš, až i my blahoslavenství pochopíme celým srdcem.

Je toho na nás moc přijmout celé blahoslavenství, dej, ať si připustíme, že se tvé slovo týká opravdu nás. Dej ochotu vyjít za tebou a veď si nás podle toho, abychom byli jednou křesťany podle tvého srdce. Amen.

Můžete si přečíst

Když spiritualita vzdaluje od podstatného

Robert Augustus Masters: Duchovní unikání. Když nás spiritualita vzdaluje od věcí skutečně důležitých. Maitrea, 2019.

Kniha Duchovní unikání: Když nás spiritualita vzdaluje od věcí skutečně důležitých vydalo nakladatelství Maitrea, spojené s domem osobního rozvoje Maitrea. Duchovní unikání znatelně vyčnívá mezi jinými knihami vydávanými nakladatelstvím Maitrea a i mezi duchovně zaměřenými knihami na českém trhu obecně. Místo, aby lákalo či motivovalo k určitému konkrétnímu typu spirituality, naopak před určitým přístupem ke spiritualitě důrazně varuje.

Tématem knihy je fenomén v angličtině známý jako „spiritual bypassing“, který překladatelé přeložili jako „duchovní unikání“. Ještě přesnější překlad by mohl znít „duchovní obcházení“, nejčastěji se ale lze v českém prostředí setkat s pojmem „spirituální bypass“. Jedná se o téma stále častěji diskutované jak v kruzích samotných duchovně praktikujících, tak i mezi psychoterapeuty a religionisty.

Pojem „spiritual bypassing“ použil poprvé v roce 1984 americký psycholog John Welwood (1943–2019). Významně je ale zpopularizovala právě kniha Roberta Augustuse Masterse (*1947), která vyšla v angličtině v roce 2010 a v českém překladu v roce 2019. Termín popisuje vnitřní postoje a vnější chování, kdy člověk používá duchovní přesvědčení, názory, techniky a společenství k tomu, aby se vyhýbal své emocionální a fyzické bolesti a nutnosti naplnit základní lidské vývojové potřeby. Podle Masterse není duchovní unikání ojedinelou záležitostí menšího počtu jedinců, ale naopak masově rozšířenou záležitostí zejména na Západě v posledních několika desetiletích.

Masters se ve své kritické analýze duchovního unikání zaměřuje především na lidi ze Západu praktikující východní nauky (buddhismus, hinduismus), případně současnou alternativní spiritualitu, k jejímuž označení používá rozšířený a dosti vágní pojem „new age“. Ten je navíc dnes velkou většinou praktikujících chápán spíše jako hanlivý.

Masters ve své kritice překvapivě „obchází“ téma duchovního unikání u tradičních monoteistických náboženství (judaismu, křesťanství, islámu). Na druhou stranu mnohá tvrzení, která Masters nabízí o duchovním unikání v kontextu východních náboženství a „new age“, jsou natolik obecná, že je lze do kontextu tradičních monoteistických náboženství celkem snadno převést. Nikoli však všechna.

K duchovnímu unikání máme sklon téměř všichni. Dokud nedojde ke kvalitní a hluboké psychické integraci, existuje v člověku vždy latentní tendence k nějaké více či méně silné formě duchovního unikání. Duchovní unikání tedy není „buď, anebo“, ale spíše se pohybuje na široké škále symptomů a situací a je ho třeba vnímat velmi jemně a obezřetně v závislosti na konkrétním případě toho kterého člověka, toho kterého společenství a té které nauky. Duchovní unikání se podle Masterse může projevovat mnoha různými způsoby. Velmi silně se duchovní unikání spojuje s tzv. „pozitivním myšlením“, kdy často nabývá formu vytěšňování emocí a mentálních obsahů, které vnímáme jako negativní, nebo nám nějaká duchovní autorita řekla, že bychom je tak měli vnímat. Toto popírání a vytěšňování pochopitelně znemožňuje vědomou práci a autentickou integraci těchto negativních emocí a myšlenek.

Velmi často mezi těmito emocemi dominuje hněv. Masters si ve své knize hněvu naopak vysoce cení a často o něm

hovoří jako o velmi užitečném prvku naší duše, pokud je s ním nakládáno moudře. V mnoha duchovních učeních je však hněv vnímán jednoznačně negativně, a tudíž dochází k jeho častému potlačování a vytěšňování, což může mít následky na duševním i fyzickém zdraví.

Duchovní unikání je také často unikáním od tělesnosti. Masters se tématem zabývá v kapitole nazvané „Nevtělená spiritualita a vtělené bytí“. Mnohé duchovní nauky tělem opovrhují nebo jej upozadují a směřují člověka do „duchovního“, ryze nadmyslového prostoru. To přináší mnohá rizika a nevýhody, neboť tělo je po dobu pozemského života tím, co člověk má vždy s sebou, je to „poslední přítel, který člověka opustí“. Pro člověka, odpojeného od svého těla, je také mnohem těžší navázat vztah sám se sebou, s druhým člověkem, nacházet cestu ke zdraví a k fungování v hmotných záležitostech.

Duchovní unikání se podle Masterse téměř vždy vyznačuje odmítáním nebo zlehčováním úlohy psychoterapie a psychické dimenze lidského bytí celkově. Vše, co je spjaté s dětstvím, mezilidskými vztahy, fungováním ve společnosti, emocemi a tělesností, je v duchovním unikání nahlíženo jako podřadné oproti „skutečným duchovním pravdám“ apod. Masters naopak v celé knize zdůrazňuje klíčový význam psychologické integrace osobnosti a přijetí našeho lidství se vším, co k němu patří, tedy i s naší emocionalitou, tělesností, vztahovostí atd.

V knize je také kapitola věnovaná naivitě a důvěřivosti spjaté s některými podobami duchovního unikání. Masters v tomto kontextu hovoří o riziku „sekt“ pro duchovně unikající jedince. Masters ovšem nikde srozumitelně nevysvětluje, co tímto pojmem myslí. Zcela opomíjí fakt, že duchovní unikání lze „praktikovat“ i v kontextu běžných denominací anebo velmi volných společenství, zatímco společenství, která jsou většinou společností vnímána jako „seky“, nemusejí pro všechny své členy nutně představovat prostor duchovního unikání, ale naopak mohou být pro některé z nich prostorem autentického duchovního rozvoje, byť tomu většinová společnost nerozumí.

Velmi silnou kapitolou je „Můžeme si za své nemoci?“ V ní Masters problematizuje koncept rozšířený v mnoha formách současné alternativní spirituality (ale např. i v některých křesťanských společenstvích), že člověk je za své zdraví plně zodpovědný a cokoli se mu stane, je ve skutečnosti projevem jeho duchovního postoje. Tento přístup Masters silně kritizuje a poukazuje na to, že na své zdraví, stejně jako na celý život, máme opravdu velký vliv, nicméně tento vliv nikdy není absolutní. Je třeba přijmout prvek nevyzpytatelnosti a neovladatelnosti širšího kontextu bytí ve světě. Masters se v kapitole zmiňuje i o své zkušenosti s rakovinou prostaty, kterou během psaní Duchovního unikání procházel.

Matěj Čihák
info.dingir.cz

O ztrátě rodičů a truchlení

Alexandr Levy: Sbohem mami, sbohem tati, nakl. Portál 2021

Kniha amerického psychologa Alexandra Levyho, „Sbohem mami, sbohem tati“ (nakladatelství Portál 2021) se věnuje často opomíjenému tématu smrti vlastních rodičů a truchlením nad jejich ztrátou.

Západní kultura má tendenci téma smrti vytěšňovat. Tím spíše, když jde o starší lidi. Úmrtí starších lidí se považuje za běžnou událost a přirozenou součást života.

Existují přece mnohem tragičtější ztráty jako smrt dítěte, mladého člověka, životního partnera, živitele rodiny.

Ztráta rodičů v dospělosti ale představuje nepřenositelnou zkušenost, kterou prožije většina z nás – pokud neodejdeme z života dřív než oni. Přesto se o ní moc ne-mluví ani nepíše.

Autor nás touto zkušeností provází čtivou formou, text prokládá poezií

na dané téma a uvádí příklady ze života klientů, se kterými pracoval. Dělí se s námi i o svou zcela osobní zkušenost, kdy jeho otec po těžké operaci zůstal v kómatu a náhle zemřel, zatímco matka odcházela několik let a prošla všemi podobami stáří včetně tělesného chárání, úbytku sil, stařecké demence a nakonec se změnila k nepoznání.

Na základě těchto přímo prožitých zkušeností vysvětluje, že cesty a podoba odcházení našich

Z názorů čtenářů

Velehrad jakožto neuskutečněné centrum československé církve

Ve svém textu „Ke kořenům ČSH – návrh obnovy katolické církve“ jsem zmiňoval zajímavý návrh, který byl součástí programových snah tehdejších římskokatolických kněží (r. 1919). Šlo o snahu zřídit československý patriarchát, který by byl v sepětí se Svatou stolicí. Tak by byla zajištěna samospráva katolické církve v ČSR po roce 1918, ale současně by se nezužila její vztah k Římu a taktéž by nebyla narušena jednota s Římem. Tato snaha se opírala o encykliku Grande munus, nazývanou též „encyklika Cyrilometodějská“ (r. 1880). Jen pro zopakování – encyklika (mimo jiné) se staví velmi pozitivně k používání slovanského jazyka při obřadech a bohoslužbách, obrací se ke sv. Cyrilu a Metoději, tituluje je jako „učitele Slovanů“. Autoři „dokumentu“ apelují na vycitění vanutí Ducha svatého, kterému je potřeba právě v té době otevřít svá srdce.

Jak víme, historické cesty se vydaly jiným směrem. „Dokument“, zaměřený na obnovu katolické církve v ČSR, jehož součástí je i návrh na zřízení československého patriarchátu, nedošel svého naplnění a částečným „výstupem“ snah v něm obsažených bylo osamostatnění Církve československé (husitské) od mateřské církve římskokatolické v r. 1920. Velehrad je zvláštní místo. Malá obec čítající lehce přes 1 000 obyvatel. Už ve 13. století se tady usadili cisterciáci a vybudovali klášter a s ním spojený kostel Nanebevzetí Panny Marie (přebudovaný v 17. a 18. století do podoby baziliky Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje). Když tam dnes přijdete, dolehně na vás všechna ta krása věků. Tady se ukazuje, že nejen velké, ale právě malé věci jsou jen zdánlivě „malé“. To velké je často nepatrné. A tak na Velehradě vidíme jezuity (od r. 1890) a ženskou řeholi s přiléhavým názvem „Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje“ (od r. 1925). Právě národní pouť, konaná

vždy na začátku července, se vztahuje ke cti slovanských apoštolů. Ostatně – důležitost cyrilometodějské tradice dokládá také návrh katolického modernisty Josefa Hofera (1871–1947). Ten místo „Církve československé“ navrhoval pojmenování „Cyrilo-metodějská církev“. V našem národě je tato tradice velmi hluboce přítomná. Velihrad, tj. „velké město“ – Velehrad – mělo být „bájným“ kulturně duchovním centrem Velkomoravské říše. Nejde jen o nějaké „báje“, ale o realitu. Do kategorie dohadů pak spadá lokalizace Velehradu. Nejspíše se nacházel od dnešního Velehradu o kousíček dále. Podle historiků a archeologů se jeví jako nejpravděpodobnější, že ležel na místě, kde dnes stojí Staré Město u Uherského Hradiště, to je ostatně kousek od současného Velehradu.

Podíváme-li se na celou věc prvně ryze prakticky, pak vidíme, že díky své poloze na Moravě by centrum římskokatolické církve v ČSR bylo tak říkajíc „v srdci“ – zkratka uprostřed. Slovensko a Čechy se střetávají spolu se Slezskem právě na Moravě. A kde jinde zvolit tak důležité středisko, nežli na staroslavném Velehradě? Pomyslné „geografické“ srdce by se pak stalo i srdcem duchovního života církve. Vznik patriarchátu by totiž jisto jistě nepřinesl pouze samosprávu do ČSR, ale taktéž by přinesl do Evropy cosi nového a současně starého, objevitelského. Znesvářená Evropa po první světové válce, ale také rozdělené křesťanstvo na Západ a Východ. A do toho všeho samozřejmě vědomí reformace. Rozdělení místo jednoty. Toto vše se odráží ve velehradské snaze „být jedno“. Katoličtí modernisté usilující o „velehradské centrum“ nechtějí štěpit církev, ale jejich pohnutky a ideje byly čisté. Chtěli ji naopak sjednocovat. Chtěli začít tím, že sjednotí domácí římskokatolickou

Dokončení na str. 4

blízkých se mohou hodně lišit a ovlivňovat následné truchlení. Po „osíření“ v dospělosti konečně dospíváme, procházíme obdobím ztráty prvního rodiče a obvykle po určitém časovém odstupu přichází ztráta toho druhého. V tomto období ztrácíme své životní jistoty, přehodnocujeme, co je pro nás důležité, a jsme konfrontováni s vlastní smrtelností. Často dochází i ke změně ve vztahu k náboženství a duchovní orientaci.

Ztráta rodičů často mění i podobu našich vztahů, ať už manželských, sourozeneckých či přátelských.

Autor vysvětluje důležitost truchlení pro naše duševní zdraví a další plnohodnotný život. Uvádí, že třetina klientů, kteří v USA vyhledávají psychologickou pomoc, trpí problémy spojenými s neprožitým smutkem nad ztrátou blízkého člověka. Na konci knihy

najdeme pár praktických rad, doporučení a rituálů, které mohou truchlícím usnadnit prožití náročného, ale i velice cenného životního období.

Markéta Černá

Velehrad jakožto...

Pokračování ze str. 3

církev. Ta byla pošpiněna mnohými skandály a příliš spojena s mocí. Ale zároveň to byl jejich domov. Nechtěli nic lámat a trhat. Prostí lidé neměli zájem na řešení „vysokých“ teologických otázek, ale zažívali bídu hmotnou i bídu duchovní a mravní. Možnost církevní samosprávy byla řešením navrácení starých časů, „starokřesťanských“ dob a samozřejmě i odkazů na nerozdělenou církev, na sv. Cyrila a Metoděje a církev jejich časů na našem území. K tomu všemu byla tehdy příležitost. Tak nejdříve usilovali o jednotu „doma“ (v ČSR), aby pak mohli vnést pokojné přiblížení se jednotě i v Evropě (potažmo světě). Když by se podařilo vytvořit patriarchát se sídlem na Velehradě, mohlo by toto místo duchovně kvést a vůně těchto květů by mohla být spojnicí mezi latinským Západem a byzantským Východem, jakož i inspirací pro protestanty a zřídlo domácí velkolepé tradice, za kterou se nemáme stydět.

Velehrad není jen symbol našeho národa, ale je to možnost spojení na vyšší úrovni. Dnes samozřejmě víme, že patriarcha Církve československé (husitské) sídlí v Praze a nikoli na Velehradě. Ale při vší účtě si zkusme trošku zasněně představit, že by sice žádná

Církev československá nevznikla, ale byl by zde československý patriarchát římskokatolické církve. Jak by asi taková církev vypadala? Nebudu zde spekulovat, ale jen nadnesu, že by bylo při nejmenším velmi zajímavé, kdyby většina (anebo snad všechny) požadavků tehdy byla vyslyšena a novodobá česká (československá) církevní historie by šla jinudy.

Jednota je vždy lepší nežli nejednota. U Jana čtete Kristovu prosbu, „aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás byli jedno“. Každý z nás může k jednotě přispět ve svém srdci. Tam se rozhoduje o těžkých zápasech, a i o nás samotných. Na Velehradě se jistě v budoucnu může odehrát cosi „sjednocujícího“ – otázka je, zda toho chceme být součástí. Vždyť Církev československá má povahu jednoty už i ve svém názvu, ve kterém odkazuje na dnes již neexistující Československo. Zdůrazňuje tak nejen národnostní sepětí Čechů a Slováků, ale pomyslně překračuje rozdělení, které nastalo. Krůček k Velehradu je pak navázáním na cestu k jednotě duchovní. Za tu se modlím.

Filip Gorazd Martinek

David Ralph Holeton...

Dokončení ze str. 1

mně jako jednomu z jejich autorů – ale žádnou z bolestí!“. Upřímné svědectví o radostné i náročné práci, kterou její příprava a uvedení do života církve vyžadovaly. Důležitou roli měl také v autorském týmu, který připravil k vydání nový misál Starokatolické církve v ČR. Jméno bratra Davida nese mnoho odborných i populárně naučných článků, sborníků, dokumentů. Bohoslužebné knihy jména svých autorů a editorů většinou nenesou. Přesto je nejdůležitějším dílem, kterým liturgik může svojí erudicí, zkušeností, citlivostí i respektem k druhým sloužit Božím lidu a jeho chvále Boha.

Touha po obnově bohoslužby přivedla bratra Davida také k zájmu o českou reformaci, která se postupně stala hlavním tématem jeho odborné práce. Jednou z otázek, na kterou anglikánské společenství v rámci obnovy své křesťanské praxe hledalo odpověď, bylo přijímání večeře Páně nemluvnaty a malými dětmi. Při hledání precedentů této praxe v dějinách církve se David setkal s traktáty Jakoubka ze Stříbra, ve kterých tuto praxi tento přední teolog české reformace prosazoval a obhajoval. Spolu s laickým přijímáním pod obojí patřilo právě přijímání eucharistie nemluvnaty a dětmi k významné utrakvistické reformní praxi v 15. i 16. století.

Liturgickému životu utrakvistické církve pak David věnoval své další badatelské úsilí. Ještě před rokem 1989 opakovaně cestoval do Československa, aby ve zdejších knihovnách a archivech studoval utrakvistické liturgické rukopisy a traktáty věnované bohoslužebným tématům. Po svém přestěhování z Kanady do České republiky v roce 1997 založil

a organizoval se Zdeňkem V. Davidem v Praze pravidelné mezinárodní vědecké konference Bohemian Reformation and Religious Practice, věnované české reformaci, na kterých představil část výsledků svého bádání. Díky němu se utrakvistická bohoslužebná praxe opět stala důležitou součástí studia české reformace. David se jí však nikdy nevěnoval pro ni samu. Patřilo k jeho způsobu teologické práce, že výsledky svého historického bádání vždy promýšlel ve vztahu k současné bohoslužebné praxi církve, k jejíž obnově měly přispět. Posledním dílem, na kterém se jako liturgický historik autorsky podílel a které ponese otisk jeho osobnosti i odborných znalostí, je současná edice Jistebnického kancionálu.

Anglikánské společenství sdružuje mnoho různorodých autonomních anglikánských církví v jedno společenství, jehož viditelným představitelem je arcibiskup z Canterbury. Nyní jím je Justin Welby. Hledání a rozvíjení jednoty mezi členskými církvemi se zachováním jejich různorodosti a svébytnosti je pro takové společenství životně důležitou službou. I k ní přispěl bratr David svojí činností v rámci mezinárodních anglikánských liturgických konzultací, které měly napomáhat koordinaci a společnému promýšlení kroků liturgické obnovy mezi jednotlivými členskými církvemi. Byl rovněž členem Societas Liturgica, mezinárodní odborné společnosti zaměřené na ekumenická liturgická studia, jejímž prezidentem byl zvolen pro léta 2002-2007. Svoji prezidentskou řeč na konferenci v Palermu věnoval obhajobě významu Revidovaného ekumenického lekcionáře a sdíleného souboru tradičních liturgických textů v jednotném anglickém znění. Obojímu věnoval mnoho svých sil v rámci English Language Liturgical Consultation a Consultation on Common Texts. Revidovaný ekumenický lekcionář je součástí také naší Bohoslužebné knihy. Bratr David je tak i jejím vzdáleným spoluautorem.

Ve své domovské anglikánské církvi i v našem církevním prostředí David usilovně objasňoval význam a smysl ekumenické liturgické obnovy pro život Kristovy církve. Přijímal mnohá pozvání k přednáškám a setkáním v naší církvi, ve Starokatolické církvi, v Církvi bratrské, v Evangelické církvi metodistické i Českobratrské církvi evangelické. Velmi osobní ekumenické přátelství jej pojilo s prof. Františkem Kunetkou z olomoucké teologické fakulty. Pavel Hradilek uvedl bratra Davida na půdu Institutu ekumenických studií a dlouhodobě přispívá svojí učitelskou i vydavatelskou činností (Síť a Getsemany) k šíření zásad a hodnot liturgické obnovy i k obhajobě jejich významu pro život církvi a jejich sblížení v ČR. V roce 1997 se David stal učitelem na naší Husitské teologické fakultě. Svými přednáškami i ne-formálními rozhovory ovlivnil mnoho svých žáků, z nichž někteří působí jako duchovní také v naší církvi. Patřím mezi ně. David mne naučil milovat liturgii i přemýšlet o tom, jak ji slavíme. Obojí v mém životě i službě patří díky Davidovi k sobě. „Nyní propouštíš v pokoji svého služebníka, Pane, podle svého slova, neboť mé oči viděly tvé spasení.“ (L 2,29n).

Pavel Kolář

*Prof. D. R. Holeton
Zdroj: webové stránky HTF UK*

Zprávy

Koncert s písněmi Luboše Svobody

V sakristii kostela sv. Václava na Zderaze v Praze proběhl mimořádný koncert s písněmi Luboše Svobody. Písně faráře ČČSH, hudebního skladatele a zpěváka zazpívali v různém prostřídání jako dua či sólově Andrea Valenta, Blahoslav Rataj, Jaroslava Hermanová a Petr Hladík. Na klávesy zpěváky doprovázel B. Rataj.

Průvodní slovo o Luboši Svobodovi měla místní farářka sestra Ema Blažková a osudy textařů L. Svobody – Pavly Zachařové, Zdeňka Svobody, Heleny Kohoutové a Karla Krásného připomněl dr. Tomáš Novák. Zaznělo postupně šestnáct písní – známějších, neznámějších i nejznámějších. Bratr Rataj zhudebnil pro tuto příležitost jednu z básní Pavly Zachařové jako poctu L. Svobodovi a P. Zachařové „Modlitba ke svatě Terezií“. Pořadem provázela Robert Valenta.

Tomáš Novák

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Extenze 2023

- Palčivá teologická témata

Srdečně vás zveme na další ročník extenzních přednášek konaných ve spolupráci s Husitskou teologickou fakultou UK. Letošním tématem jsou palčivé teologické otázky a zamýšlejí se nad nimi mladí teologové a judaisté HTF UK. Scházíme se tradičně ve Farského sále našeho sboru na Vínohradech, vždy ve čtvrtek od 19 hodin. 2. února promluví Viktorie Pošvařová na téma Čechoslováci a Kibuc Sarid.

red

Hebrejské vyprávění mezi východem a západem

Zveme vás na setkání nad staletí starými židovskými příběhy. Východní tradici zastoupí „Kniha úlevy po veškerých trápeních“ rabího Nisima ben Jáкова ibn Šáhína (11. st.), západní tradici pak anonymní soubor vyprávění, sestavený v 15. století v Řezně. Přednáška Daniela Bouška a Pavla Sládka se koná 22. 2 od 18 hodin v auditoriu Oddělení pro vzdělávání a kulturu Židovského muzea v Praze, Maiselova 15). **red**

Blahoslavenství

Spojte-li písmena v pořadí podle čísel, dozvíte se, co dostanou za dědictví ti, kteří jsou skromní, tiší a trpěliví.

	24N		19D		
		13B		11N	25O
6T			9Y		
		1B		7I	16O
28E	17N		21S		
		5E		18I	12E
	3A			10M	14O
29M			26U		
		8CH		22T	4Z
	15T		2L		
				23A	
	30I	20O			
			27Z		

(Řešení z minulého čísla: Galilea pohanů - lid bydlicí v temnotách uvidí veliké světlo.)
Jana Krajčířiková

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Vydává Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6.

Redakce: Vedoucí redaktorka ThDr. Klára Matoušová, redaktorka Mgr. Markéta Černá, grafik Milan Udržal; tel.: 220 398 107, e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz.

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků. Tisk: Grafotechna. Distribuce: ADLEX, spol. s r.o. Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00.

Předplatné: Mgr. Dagmar Pišová, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz. Reklama: tel. 220 398 117.

MK ČR E 127 ISSN 0323-1321

